

The Development of Internal Quality Assurance System of Private Vocational Schools Using Action Research: A Case Study

Siri Thee-asana

ABSTRACT

The objective of this study was to develop the internal quality assurance system of private vocational school system appropriate with context and standard by using an action research. The population were 11 vocational schools in Khon Kaen Province as sample for studying basic information and one of the schools was selected for trying out of the internal quality assurance system constructed by the researcher. The research process was divided into 3 phases: Phase 1, the synthesis of the internal quality assurance system, Phase 2, the condition of internal quality assurance system of vocational schools with one school. Phase 3, the development of the internal quality assurance system. The strategy, goal, and project were identified for developing school internal quality assurance with all teachers, found that the component of the appropriate quality assurance system for development and improvement now including 6 standards and 15 indicators. Each indicator was developed by research process of action research including planning, following plan and observing data collection, and providing feedback outcome and implementing measurement and evaluation of the outcome as well.

For the evaluation of outcome of project of various indicators, found that there were 11 indicators achieving the specified goal: the first indicator, the number of integrated instructional plan. The second indicator, the number of time of teachers who received super vision. The third indicator, the number of vocational test. The fourth indicator, the number of time of offering recreation activity of football. The fifth indicator, percentage of students who received guidance service. The sixth indicator, percentage of students who participated in activity of various clubs. The seventh indicator, percentage of students who received conduct control. The eighth indicator, the number of students' excellent projects. The tenth indicator, the number of activity promoting vocational skills for community-local. The twelfth indicator, the number of students who used library service. The fifteenth indicator, the number of research studies of the stakeholders' satisfaction toward the school administration and management. For the indicators with the unmet goal of evaluation outcome, there were 4 indicators: The ninth indicator, the number of teachers' research studies in classroom. The eleventh indicator, the number of teachers who were trained their specific vocational skill training. The thirteenth indicator, the number of experts, local wisdom, and stakeholders who participated in learning activities. The fourteenth indicator, the percentage of students who were encouraged for responsibility in finishing curriculum. The experts agreed with developed system that it was adequate with rational.

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ: กรณีศึกษา

ศิริ ธีอาสนา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนให้เหมาะสมกับบริบทและได้มาตรฐานโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประชากรที่ทำการศึกษาคือได้แก่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 แห่ง เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นและโรงเรียนอีก 1 แห่ง เพื่อทำการทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายในที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสังเคราะห์มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพ ระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน 1 แห่ง และระยะที่ 3 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ระบบประกันคุณภาพภายใน เริ่มต้นด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูทั้งหมดเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพภายในร่วมกับคณะครูกำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดเป้าหมาย กำหนดโครงการเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ซึ่งพบว่าองค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสม ควรแก่การพัฒนาปรับปรุง ณ เวลานั้นประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 15 ตัวชี้วัด ทำการพัฒนาตัวชี้วัดแต่ละตัวด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย การวางแผน ปฏิบัติการตามแผนและสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการสะท้อนผลการปฏิบัติ ตลอดจนทำการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย

จากการทำการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการของตัวชี้วัดต่าง ๆ พบว่า สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จำนวน 11 ตัว ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนของแผนการสอนแบบบูรณาการ ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนครั้งที่ครูได้รับการนิเทศการสอน ตัวชี้วัดที่ 3 จำนวนข้อสอบวัดทักษะวิชาชีพ ตัวชี้วัดที่ 4 จำนวนครั้งที่มีการจัดกิจกรรมสหศึกษาด้านกีฬาฟุตบอล ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละของนักศึกษาได้รับการจัดบริการแนะแนว ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมต่าง ๆ ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละของนักศึกษาที่ได้รับการดูแลความประพฤติ ตัวชี้วัดที่ 8 จำนวนโครงการดีเด่นของนักศึกษา ตัวชี้วัดที่ 10 จำนวนกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะวิชาชีพแก่ชุมชน-ท้องถิ่น ตัวชี้วัดที่ 12 จำนวนของนักศึกษาที่ใช้บริการห้องสมุด และตัวชี้วัดที่ 15 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน ส่วนตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีจำนวน 4 ตัวดังนี้คือ ตัวชี้วัดที่ 9 จำนวนงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ตัวชี้วัดที่ 11 จำนวนครูที่ได้รับการฝึกอบรมด้านทักษะวิชาชีพเฉพาะ ตัวชี้วัดที่ 13 จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ 14 ร้อยละของนักศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบในด้านการจบหลักสูตร ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับระบบที่พัฒนาขึ้นว่ามีความเหมาะสมถูกต้องตามหลักวิชา

หลักการและเหตุผล/ความเป็นมา

องค์พระประมุขของประเทศไทยทรงห่วงใยในเรื่องคุณภาพการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทรงเตือนว่าการจัดการศึกษาต้องให้มีคุณภาพและมาตรฐานในทุกระดับ (เกษม วัฒนชัย, 2547) เช่นกันกับ ประเวศ วะสี (2544) เห็นว่าคุณภาพการศึกษาถือเป็นปัญหาที่วิกฤตที่จะต้องรีบแก้ไข รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้สอดคล้องกันใน หมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่มาตรา 47 ถึง มาตรา 51 ซึ่งได้ระบุถึงหลักการ และแนวทางการปฏิบัติ การประกันคุณภาพการศึกษาไว้ชัดเจน

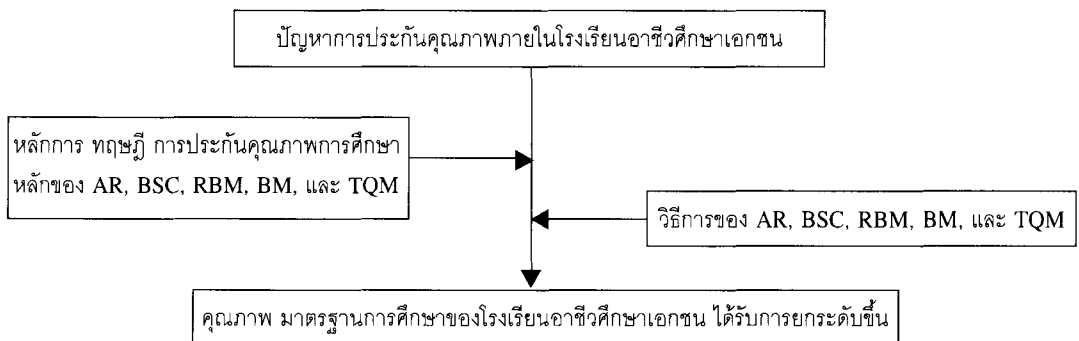
ด้วยสถานศึกษาประเภทและระดับต่าง ๆ ได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกำหนดไปแล้วระยะหนึ่ง มีปัญหาอุปสรรคหลายประการเป็นต้นว่า ความเข้าใจและความร่วมมือของบุคลากรต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ยังเข้าใจไม่ตรงกัน และยังไม่ให้ความร่วมมืออย่างเพียงพอ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจในการดำเนินงาน และยังไม่มีการบูรณาการระบบประกันคุณภาพเข้ากับการบริหารงานปกติ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2546 และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546) สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2543) จำรัส นองมาก (2544) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546) เห็นว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่จะประเมินตนเองไม่เป็นระบบ และยังไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหาร พัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาเท่าที่ควร ครูอาจารย์เห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระงาน ประกอบกับการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัยที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดขอนแก่น และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 และ 5 ซึ่งเป็นหน่วยงานส่งเสริม สนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับพื้นที่ พบว่าความร่วมมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน ระหว่างโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีน้อยมาก

สำหรับแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลงานของนักวิจัยและหน่วยงานทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ได้ใช้ หรือเสนอรูปแบบในการดำเนินงานคล้ายคลึงกันกล่าวคือ สถานศึกษาจะต้องมีแผนเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงาน หลังจากนั้นผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติจัดทำตามภาระหน้าที่ เมื่อทำไปแล้วระยะหนึ่งแล้วก็ต้องประเมินดูว่า ผลการปฏิบัติงานตรงกับสิ่งที่ตั้งความหวังไว้ ไกลเคียงหรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เมื่อพบแล้วก็ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน เพื่อแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า โดยจะต้องทบทวนสิ่งที่กำหนดในแผน ถ้ามีการปรับหรือยังคงไว้ตามแผนเดิมก็นำไปปฏิบัติ

◆ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ◆

โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ: กรณีศึกษา

ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข เป็นการเริ่มต้น วงจรใหม่อยู่เช่นนี้ต่อไป ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าสอดคล้องกับวงจรคุณภาพตามแนวคิด ของ Dr.Edwards Deming คือ วงจร PDCA ประกอบด้วย Plan-Do-Check-Act นั่นเอง (จำรัส นองมาก, 2544; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2541; และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำหลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผสมกับการประยุกต์ใช้หลักและกระบวนการบริหารคุณภาพองค์การที่สำคัญได้แก่ Total Quality Management, Result Based Management, Balanced Scorecard, และ Benchmarking (Kimmis & Mc Targgart, 1988; ทิพพาวดี เมฆสุวรรณค์, 2545; Kaplan & Norton, 2000; อาวุธ ศรีสุกรี, 2547) เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งพบว่ายังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาในลักษณะเช่นนี้มาก่อน ประกอบกับเป็นความต้องการของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องที่ต้องการให้ผู้วิจัยเข้าทำการศึกษา โดยมีคำถามการวิจัยว่า 1) โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน มีระบบประกันคุณภาพภายในเป็นอย่างไร 2) จะทำให้ระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีประสิทธิภาพได้อย่างไร และ 3) การใช้หลักและกระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการและหลักการบริหารคุณภาพอื่น ๆ จะสามารถพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพได้หรือไม่ ซึ่งสามารถสรุปเป็นภาพรวมดังกรอบความคิด (Conceptual Framework) ของการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนให้เหมาะสมกับบริบทและได้มาตรฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ทำการศึกษาได้แก่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น ที่เปิดสอนหลักสูตรอาชีวศึกษา ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 11 แห่ง สุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง 4 แห่ง เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น และคัดเลือกโรงเรียนอีก 1 แห่งได้แก่ โรงเรียนอมตวิทยา (ระดับอาชีวศึกษา) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการและหลักของการบริหารคุณภาพองค์กรอื่น ๆ การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 สังเคราะห์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอาชีวศึกษา

ระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรฐานตัวชี้วัดคุณภาพตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา/หน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวิจัย โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้คือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบมาตรฐานการอาชีวศึกษาขององค์การหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ
2. วิเคราะห์-สังเคราะห์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อกำหนดเป็นกรอบหรือตัวแปรที่จะทำการศึกษา ผลจากการสังเคราะห์ได้ตัวแปรที่ทำการศึกษา จำนวน 11 มาตรฐาน (126 ตัวชี้วัด) ได้แก่ 1)แผนกลยุทธ์ มี 12 ตัวชี้วัด 2)การเรียนการสอน มี 16 ตัวชี้วัด 3)กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 14 ตัวชี้วัด 4)การวิจัย/นวัตกรรมของครู-นักศึกษา มี 12 ตัวชี้วัด 5)การบริการทางวิชาการ มี 4 ตัวชี้วัด 6)การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มี 4 ตัวชี้วัด 7)การบริหาร มี 13 ตัวชี้วัด 8)การเงินและงบประมาณ มี 11 ตัวชี้วัด 9)ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ มี 9 ตัวชี้วัด 10)การสนับสนุนการเรียนรู้ มี 16 ตัวชี้วัด และ 11)มาตรฐานการเรียนรู้และผู้จบการศึกษา มี 15 ตัวชี้วัด
3. สร้างเครื่องมือวิจัย โดยอาศัยมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมา เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 3 ชุดคือ ชุดที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ชุดที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการ ชุดที่ 3 แบบสำรวจผลงานของโรงเรียน
4. หาคุณภาพของเครื่องมือโดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ของเครื่องมือชุดที่ 2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับตัวแปรหลักที่จะใช้ศึกษาตามที่ผู้วิจัยนำเสนอ และค่า IOC ของตัวแปรย่อยมีค่าสูงกว่า .50 ทุกตัวชี้วัด

5. ปรีกษากรรมกรที่ปรีกษาวิทยานินพน์ เพื่อปรับปรุ่แก้ไขเครื่องมื่อวิจัยให้สมบูรณั ผลลัพธ์ของระยะนี้คือ เครื่องมื่อวิจัยที่มีคุณภาพ สำหรับศึกษาสภาพระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเบื้องต้น

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

การดำเนินงานในระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา จุดแข็ง จุดที่ ควรพัฒนา ตลอดจนสภาพความต้องการในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 4 แห่ง คือ โรงเรียนเทคโนโลยีขอนแก่น โรงเรียนพงษ์ภัญญูเทคโนโลยี โรงเรียนอมตวิทยา (ระดับอาชีวศึกษา) โรงเรียนชุมแพบริหารธุรกิจ ซึ่งเป็นขนาดเล็ก และขนาดกลางทั้งหมด โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพระบบประกันคุณภาพภายใน (Situation Analysis)
2. คัดเลือกโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน 4 แห่ง โดยอาศัยเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น
3. แต่งตั้งผู้ช่วยผู้วิจัยจากครู/ บุคลากรในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อร่วมศึกษาข้อมูล ในเบื้องต้น
4. ออกเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน 4 แห่ง โดยใช้เครื่องมือวิจัยทั้ง 3 ชุด ที่สร้างขึ้นไว้ในระยะที่ 1 และเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) หัวหน้าสาขาวิชาต่างๆ ทุกสาขาหรือตัวแทน ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ทุกโรงเรียนด้วย
5. ตรวจสอบ/ ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้วิธีการแบบสามเส้า (Triangulation)
6. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติขั้นพื้นฐาน เช่น แจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ สัดส่วน อัตราส่วน เป็นต้น แล้วทำการแปลผล
7. สรุปผลการวิจัย และเขียนรายงาน

ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานในระยะที่ 2 ทำให้ทราบสภาพการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ในประเด็นต่างๆ ทั้งรายโรงเรียนและในภาพรวมคือสภาพปัจจุบัน ปัญหา จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และสภาพความต้องการในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง และพบว่ามีโรงเรียนเพียง 1 แห่งเท่านั้น คือ โรงเรียนอมตวิทยา (ระดับอาชีวศึกษา) ที่มีข้อมูลน่าสนใจ มีความต้องการ และยินดีให้ผู้วิจัยเข้าทำการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในต่อไป

ระยะที่ 3 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

วัตถุประสงค์ของระยะนี้ได้แก่เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษา โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กับกลุ่มตัวอย่างได้แก่โรงเรียนอมตวิทยา (ระดับอาชีวศึกษา) ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research: AR) เช่น Total Quality Management: TQM, Result Based Management: RBM, Balanced Scorecard: BSC, และ Benchmarking: BM เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนในขั้นตอนต่างๆ ของการทำวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าเทคนิคการบริหารองค์การเหล่านี้มีแนวคิด ขั้นตอน กระบวนการคล้ายกัน กล่าวคือ มีจุดมุ่งไปที่คุณภาพของผลผลิตขององค์การเป็นหลัก

2. ประชุมเชิงปฏิบัติการ(Work Shop) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ แนวปฏิบัติและทดลองปฏิบัติตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูโรงเรียนอมตวิทยา (ระดับอาชีวศึกษา) ในประเด็นต่างๆที่สำคัญ ได้แก่ ระบบการประกันคุณภาพภายใน การกำหนดยุทธศาสตร์หลักเพื่อพัฒนาระบบการประกัน (Strategic Themes) การกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ (Key Performance Indicators: KPI) กำหนดเป้าหมาย (Target) และโครงการ (Initiatives) เพื่อสนองยุทธศาสตร์หลักดังกล่าว

3. จัดทำแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สาระสำคัญประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนอมตวิทยา (ระดับอาชีวศึกษา) การกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การเลือกยุทธศาสตร์สำคัญสำหรับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การกำหนดตัวชี้วัดสำคัญเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา (มี 15 ตัวชี้วัด) การกำหนดความรับผิดชอบและการจัดทำรายละเอียดของตัวชี้วัด การกำหนดเป้าหมาย และโครงการหรือกิจกรรมสำคัญ และการตรวจติดตาม และการประเมินผลในตรวจติดตามแต่ละครั้งผู้ตรวจจะต้องวินิจฉัยว่าตัวชี้วัดนั้นมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับใด (เขียว เหลือง แดง และขาว) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับผิดชอบโครงการของตัวชี้วัดต่างๆ เกิดการแข่งขันกับตัวเองและผู้รับผิดชอบโครงการอื่นๆ

4. นำตัวชี้วัดทั้ง 15 ตัวเข้าสู่วงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research: AR) มีขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นการปฏิบัติ (Act) 3) ขั้นการสังเกต (Observe) 4) ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect) ผู้วิจัยและโรงเรียนร่วมกันพิจารณาถึงสาเหตุ และแนวทางแก้ไข ในประเด็นที่ยังเป็นจุดอ่อนหรือองค์ประกอบระบบประกันคุณภาพภายในที่มีระดับคุณภาพมาตรฐานต่ำ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแผน (Re-plan) เข้าสู่วงจรของ AR อีกครั้ง

5. เขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงาน จัดทำร่างระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อเตรียมเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

6. จัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อยืนยันความถูกต้องเหมาะสมของระบบที่พัฒนาขึ้นมา สรุปผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เขียนรายงานเผยแพร่ผลการพัฒนา และผลการวิจัยทั้งฉบับ ผลลัพธ์ของการดำเนินงานในระยะที่ 3 คือโรงเรียนได้แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามโครงการวิจัยได้ระบบประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่มีความเหมาะสมกับบริบทและมีมาตรฐาน

รายละเอียดการดำเนินงานทั้ง 3 ระยะ สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 สรุปขั้นตอนการวิจัย ทั้ง 3 ระยะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ในระยะที่ 2 ของการวิจัย เพื่อทราบสภาพปัญหาและความต้องการ พัฒนาระบบประกันคุณภาพ ใช้เครื่องมือ 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้นชุดที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการ ชุดที่ 3 แบบสำรวจผลงานของโรงเรียน ส่วนการวิจัย ในภาคสนามเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่โรงเรียนใช้ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกบรรยากาศการประชุม แบบสำรวจรายการ และอุปกรณ์ที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น วิทยุแท็บ กล้อง ถ่ายวิดีโอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลโดยเฉพาะข้อมูลเชิงคุณภาพ ประยุกต์ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Denzin, 1970 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช, 2547) มีวิธีตรวจสอบคือด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย และด้านวิธีรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมกับการวิจัยเชิงปริมาณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้แบบอุปนัย กล่าวคือเป็นการสร้างข้อสรุปของข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามตลอดเวลาในการปฏิบัติงาน ตามวงรอบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์ได้แก่ 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสังเกตของผู้วิจัย 2) ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย 3) ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกเหตุการณ์ของผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัย ในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากแบบสอบถามในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย แล้วทำการแปลผลโดยการเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปและการอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยร่วมกับโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษากำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดเป้าหมาย กำหนดโครงการเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ซึ่งพบว่าองค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสม ควรแก่การพัฒนาปรับปรุง ณ เวลานี้ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 15 ตัวชี้วัด ทำการพัฒนาตัวชี้วัดแต่ละตัวด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย การวางแผน ปฏิบัติการตามแผนและสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการสะท้อนผลการปฏิบัติ และประยุกต์ใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพของ Balanced Scorecard, Total Quality Management, Result Based Management และ Benchmarking และได้ใช้สัญญาณไฟจราจร (เขียว เหลือง แดง ขาว) มาใช้ในขั้นตอนของการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน (พลุ เตชะรินทร์, 2548; Espisto, Kirsten A, 2004; สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.), 2548; Patterson; 2003)

◆ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ◆

โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ: กรณีศึกษา

ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการของตัวชี้วัดต่าง ๆ พบว่า สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย จำนวน 11 ตัว ได้แก่ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนของแผนการสอนแบบบูรณาการ ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนครั้งที่ครูได้รับการนิเทศการสอน ตัวชี้วัดที่ 3 จำนวนข้อสอบวัดทักษะวิชาชีพ ตัวชี้วัดที่ 4 จำนวนครั้งที่มีการจัดกิจกรรมสันตนาด้านกีฬาฟุตบอล ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละของนักศึกษาได้รับการจัดบริการแนะแนว ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมต่าง ๆ ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละของนักศึกษาที่ได้รับการดูแลความประพฤติ ตัวชี้วัดที่ 8 จำนวนโครงการดีเด่นของนักศึกษา ตัวชี้วัดที่ 10 จำนวนกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะวิชาชีพแก่ชุมชน-ท้องถิ่น ตัวชี้วัดที่ 12 จำนวนของนักศึกษาที่ไปใช้บริการห้องสมุด และตัวชี้วัดที่ 15 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน ส่วนตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินไม่บรรลุเป้าหมายมีจำนวน 4 ตัวดังนี้คือตัวชี้วัดที่ 9 จำนวนงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ตัวชี้วัดที่ 11 จำนวนครูที่ได้รับการฝึกอบรมด้านทักษะวิชาชีพเฉพาะ ตัวชี้วัดที่ 13 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ 14 ร้อยละของนักศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบด้านการจบหลักสูตร ผู้วิจัยขอสรุปผลการวัดและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการของตัวชี้วัดต่าง ๆ ดังตารางสรุปผลการพัฒนาตัวชี้วัดของระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยแยกตามตัวชี้วัด

ตารางที่ 1 สรุปผลการพัฒนาตัวชี้วัดของระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยแยกตามตัวชี้วัด

KPI	Lag	Traget	Results	
			Outputs	Outcomes
1) จำนวนของแผนการสอนแบบบูรณาการ	0 เรื่อง	5 เรื่อง	5 เรื่อง (เขียว)	- ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนฯ การจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น
2) จำนวนครั้งที่ครูได้รับการนิเทศการสอน	1 ครั้ง	2 ครั้ง	2 ครั้ง (เขียว)	- ครูมีความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการสอน คุณภาพการเรียนการสอน น่าจะสูงขึ้นกว่าเดิม
3) จำนวนชุดของข้อสอบวัดทักษะวิชาชีพ	0 ชุด	1 ชุด	1 ชุด (เขียว)	- นักศึกษาที่จบออกไปจะมีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพจริง ส่งผลต่อการทำงานที่มั่นคง สถานประกอบการจะให้ความเชื่อมั่นต่อโรงเรียน
4) จำนวนครั้งที่มีการจัดกิจกรรมสันทนาการด้านการศึกษาฟุตบอล กีฬาฟุตบอล	0 ครั้ง	2 ครั้ง	2 ครั้ง (เขียว)	- มีสนามฟุตบอลเกิดขึ้น นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่ออกนอกบริเวณโรงเรียน ควบคุมได้ง่ายกว่าเดิม
5) ร้อยละของนักศึกษาที่ได้รับการจัดบริการแนะแนวฯ	20 %	80 %	89.50 % (เขียว)	- นักศึกษาเข้าใจตนเองยิ่งขึ้น เข้าใจแนวทางการศึกษาต่อและเลือกอาชีพ
6) ร้อยละของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมต่าง ๆ	40 %	80 %	80 % (เขียว)	- นักเรียน/นักศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพของตน จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
7) ร้อยละของนักศึกษาที่ได้รับการดูแลความประพฤติ	10 %	50 %	100 % (เขียว)	- นักเรียน/นักศึกษาได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ผู้เรียนกับผู้สอนเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปัญหาหนัก ๆ สามารถแก้ไขได้ รักที่จะมาเรียน
8) จำนวนโครงการดีเด่นของนักศึกษา	0 ชิ้น	4 ชิ้น	11 ชิ้น (เขียว)	- โรงเรียนตื่นตัวเห็นความสำคัญ และให้การสนับสนุนงบประมาณ นักศึกษามีความภาคภูมิใจ นักศึกษาที่ทำโครงการสำเร็จมีโอกาสได้งานทำสูง
9) จำนวนงานวิจัยในชั้นเรียนของครู	0 เรื่อง	15 เรื่อง	12 เรื่อง (เหลือง)	- ครู/อาจารย์สนใจและเอาใจใส่นักเรียน/นักศึกษามากยิ่งขึ้น น่าจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นสุข

◆ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ◆
โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ: กรณีศึกษา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

KPI	Lag	Traget	Results	
			Outputs	Outcomes
10) จำนวนกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้และทักษะวิชาชีพ แก่ชุมชน-ท้องถิ่น	0 กิจกรรม	4 กิจกรรม	4 กิจกรรม (เที่ยว)	- ชาวบ้านเข้าใจ ให้ความสำคัญ ให้ความสำคัญ เชื่อมมัน และให้ความร่วมมือกับทาง โรงเรียนในทุก ๆ ด้านเพิ่มขึ้น
11) จำนวนครูที่ได้รับการฝึกอบรมด้านวิชาชีพเฉพาะ	0 คน	15 คน	8 คน (เหลือ)	- ครู/อาจารย์ท่านอื่นได้รับการถ่ายทอด ความรู้ทางวิชาชีพด้วย นักเรียน/นักศึกษา ได้รับความรู้ที่ทันสมัยเหมาะสมกับตลาด แรงงานในปัจจุบัน
12) จำนวนของนักศึกษาที่ไปใช้บริการห้องสมุด	10 คน/วัน	30 คน/วัน	35 คน/วัน (เที่ยว)	- นักเรียน/นักศึกษาทางอาชีวศึกษามีนิสัย รักการอ่านเพิ่มขึ้น โรงเรียนได้จัดหาสถานที่ แห่งใหม่ใช้เป็นห้องสมุดซึ่งกว้างขวาง กว่าเดิม
13) จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ที่มีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	2 คน- ชั่วโมง	6 คน- ชั่วโมง	4 คน- ชั่วโมง (เหลือ)	- นักเรียน/นักศึกษามีโอกาสได้รับข้อมูล ข่าวสารทางด้านวิชาชีพอย่างหลากหลาย และทันสมัย มีความกระตือรือร้นและมีความ สนใจต่อเนื้อหาวิชานั้น ๆ มากขึ้น
14) ร้อยละของนักศึกษาที่การ ส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบ ในด้านการจบหลักสูตร	5 %	70 %	21 % (เหลือ)	- เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนจบทันตามกำหนด เวลามากขึ้น เกิดความใกล้ชิด เกิดความ เข้าใจกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ภาพพจน์ของโรงเรียนในเรื่องคุณภาพจะดี ขึ้นกว่าเดิม
15) จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาความ พึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วน เสียต่อการบริหารจัดการของ โรงเรียน	0 เรื่อง	1 เรื่อง	1 เรื่อง (เที่ยว)	- โรงเรียนได้รับการแก้ไขปรับปรุงใน หลายด้าน โดยยึดความสนใจและความ ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นฐาน ในการพัฒนา

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทำการทดลองใช้ที่โรงเรียนอมตวิทยา (ระดับอาชีวศึกษา) จัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อยืนยันความเป็นไปได้ ความถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาของระบบดังกล่าว และปรับปรุงระบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จึงได้ระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมกับบริบท ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 3 ประกอบคำอธิบาย ดังนี้

1. **Inputs** เป็นปัจจัยหรือสาเหตุ ซึ่งในที่นี้ได้แก่ องค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพภายใน 11 มาตรฐาน ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากมาตรฐานประกันคุณภาพของการอาชีวศึกษาที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวกับการอาชีวศึกษาใช้กันอยู่ในปัจจุบันทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่ผู้วิจัยได้เข้าทำการศึกษาดูองค์ประกอบของระบบ 11 มาตรฐาน ได้แก่ 1)แผนกลยุทธ์ 2)การเรียนการสอน 3)กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4)การวิจัย/ นวัตกรรมของครู-นักศึกษา 5)การบริการทางวิชาการ 6)การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 7)การบริหาร 8)การเงินและงบประมาณ 9)ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ 10)การสนับสนุนการเรียนรู้ และ 11)มาตรฐานการเรียนรู้และผู้จบการศึกษา จำนวน 126 ตัวชี้วัด

2. **Process** การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งได้ทำการทดลองกับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน 1 แห่ง เริ่มต้นด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีฐานการปฏิบัติงานจากการวิจัยเบื้องต้นซึ่งทำให้ทราบปัญหาและความต้องการในระดับหนึ่งแล้ว ผสมกับการศึกษาหลักการทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ระหว่างนี้ได้มีการพิจารณาและกำหนดยุทธศาสตร์หลัก(Strategic Themes) เพื่อการพัฒนาฯ โดยได้เลือกจากองค์ประกอบของระบบ ทั้ง 11 มาตรฐาน ผลการพิจารณาภายใต้กรอบของ **Balanced Scorecard: BSC** พบว่า ยุทธศาสตร์หลักอื่นจะนำไปสู่คุณภาพการศึกษาโดยรวมของโรงเรียนแห่งนี้ได้ และเหมาะสมกับบริบท ณ เวลานี้ ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 15 ตัวชี้วัด ได้แก่

1) การเรียนการสอน ประกอบด้วย (1)การเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ (2)การนิเทศ การสอน(3)การจัดทำข้อสอบวัดทักษะวิชาชีพ

2) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย (4)การจัดกิจกรรมสหนาการ (5)การจัดบริการแนะแนว (6)การจัดกิจกรรมของชมรมต่างๆ (7)การดูแลความประพฤติ

3) การวิจัย/นวัตกรรมของครู-นักศึกษา ประกอบด้วย (8)การจัดทำโครงการของนักศึกษา (9)การจัดทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

4) การบริการทางวิชาการ ประกอบด้วย (10)การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะวิชาชีพแก่ชุมชน-ท้องถิ่น

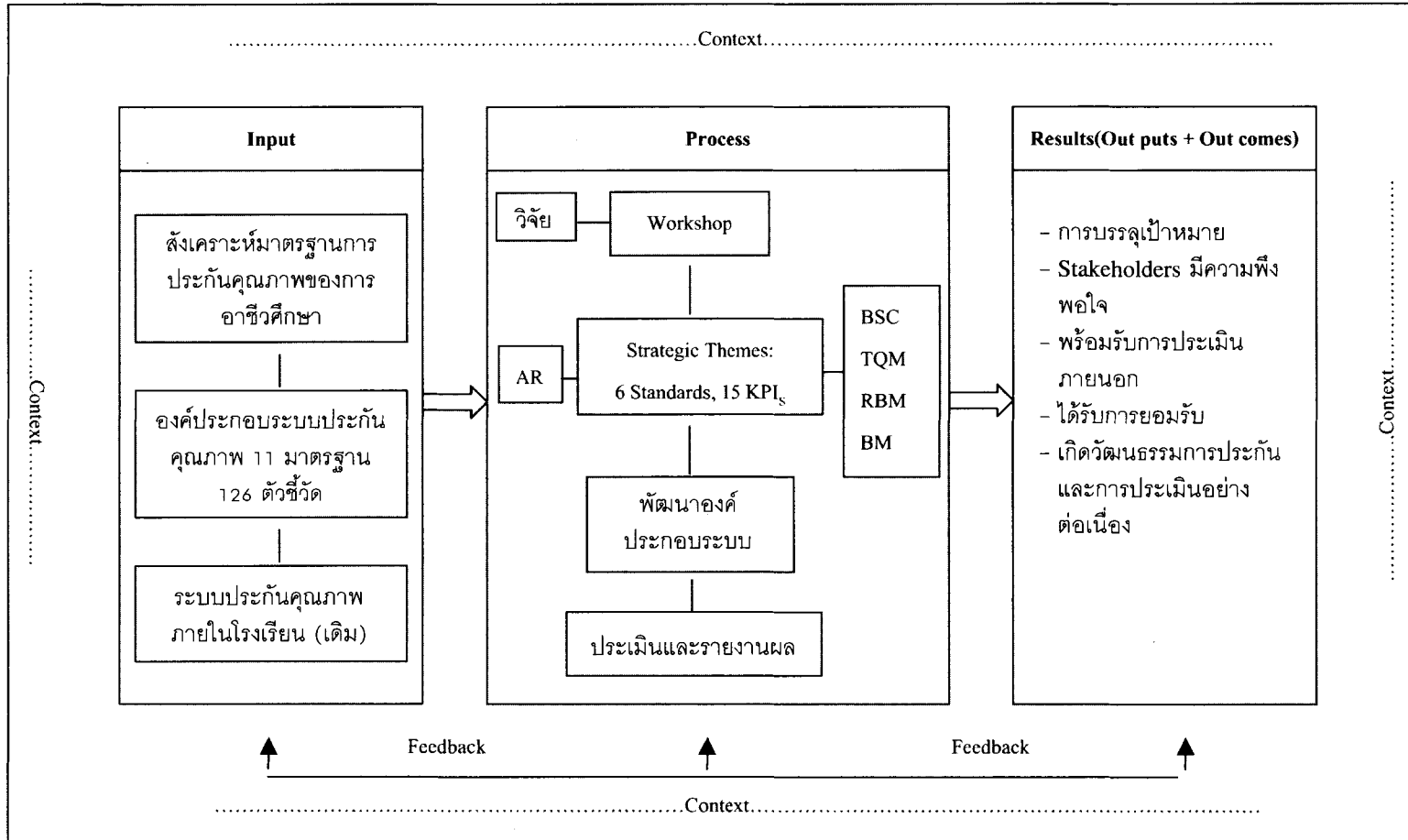
◆ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ◆
โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ: กระณีศึกษา

5) การสนับสนุนการเรียนรู้ ประกอบด้วย (11)การฝึกอบรมด้านวิชาชีพเฉพาะของครู (12)การพัฒนาห้องสมุด (13)ความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

6) มาตรฐานการเรียนรู้และผู้จบการศึกษา ประกอบด้วย (14)การส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา และ (15) การศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการจัดการศึกษา

ระหว่างนี้ ได้ร่วมกันจัดทำแนวทางการพัฒนาระบบฯเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน นำยุทธศาสตร์ย่อย 15 ประเด็น (ตัวชี้วัด) เข้าสู่การพัฒนาตามหลักและกระบวนการของ Action Research: AR อาศัยหลักของการบริหารจัดการ การสร้างทีมงาน การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน ปัจจัยการดำเนินงานจากเจ้าของโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา ได้มีการตรวจ วัด และประเมินผลการปฏิบัติงานทุกระยะโดยใช้เทคนิคของ Total Quality Management: TQM, Result Based Management: RBM, Benchmarking: BM และ Balance Scorecard: BSC มีการประเมินผลการปฏิบัติงานจากสภาพจริง (Authentic Performance Assessment) และพิจารณาผลการปฏิบัติงานจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของแต่ละยุทธศาสตร์หรือตัวชี้วัดแต่ละตัว หลังจากนั้นจัดทำกรรงานผลโดยคำนึงถึงผลผลิตและผลลัพธ์ด้วย (เทคนิค RBM) ซึ่งเชื่อว่ารายงานนี้จะเป็นพื้นฐาน (Based Line) ในการจัดทำ SSR หรือ SAR ของโรงเรียนต่อไป

3. Outputs(+Outcomes) ผลผลิตและผลลัพธ์ของการพัฒนาระบบครั้งนี้พบว่า ระบบ (เดิม) การประกันคุณภาพของโรงเรียนได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป้าหมาย ของยุทธศาสตร์ย่อยต่างๆ บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้เป็นส่วนใหญ่ Stakeholders มีความพึงพอใจได้รับการยอมรับ พร้อมรับการประเมิน เกิดวัฒนธรรมการประกันและการประเมินขึ้นในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพที่ 3 ระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
(The Internal Quality Assurance System of Private Vocational Schools Using Action Research)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ได้เสนอแนะโรงเรียนที่รับการทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายในว่า สำหรับตัวชี้วัดที่มีลักษณะซับซ้อนยุ่งยากต่อการปฏิบัติ โรงเรียนยังไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะพัฒนาปรับปรุงด้วยตนเองต้องอาศัยนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นบุคลากรจากภายนอก แม้มีผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายก็ตาม เช่นตัวชี้วัดที่ 1, 3, 7, 8 และ 9 เป็นต้น โรงเรียนควรกำหนดเป็นนโยบายสำคัญ และเร่งด่วนมีแผนงาน/ โครงการรองรับเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพต่อไป

การกำหนดประเด็นหลัก หรือยุทธศาสตร์หลัก และตัวชี้วัดคุณภาพ เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัย และครูผู้ร่วมวิจัยได้พิจารณาคัดเลือกเพียง 6 มาตรฐาน 15 ตัวชี้วัดจาก 11 มาตรฐาน 126 ตัวชี้วัด เนื่องจากการดำเนินการครั้งนี้เป็นเพียงการทดลองเท่านั้น และมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา งบประมาณ ดังนั้นหากสถานศึกษาใดจะนำไปใช้ก็สามารถกำหนดประเด็นเพื่อการพัฒนาปรับปรุงได้มากหรือน้อยกว่านี้ได้ โดยมีข้อพิจารณาว่าประเด็นเหล่านั้นเป็นประเด็นสำคัญ (Key) จริง ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยรวมได้

ในการวางแผนเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนโดยนำเข้าสู่กระบวนการของการจัดทำแผนพัฒนาแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน และขอให้มีการวางแผนภายใต้กรอบของ **Balanced Scorecard: BSC** เพราะจะสามารถมองได้ครอบคลุมในประเด็นสำคัญขององค์กร และมีความชัดเจนในเรื่องของการวัดและประเมินผล การสร้างความรับผิดชอบของบุคลากร และบุคลากรก็จะเคยชินกับการวัดและประเมิน ไม่กลัวการประเมิน ในที่สุดเชื่อว่าการประเมิน-การประกันจะกลายเป็นวัฒนธรรมของโรงเรียนสืบไป

หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่กำหนดนโยบายที่มีอำนาจทางการบริหารต่อทางโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ควรสร้างเครือข่ายการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นโดยอาจใช้หลักและกระบวนการของ **Benchmarking** หรือ นวัตกรรมอื่นได้ ตามความเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2547). *เรียนรู้จากกระแสพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซนจูรี จำกัด.
- จำรัส นองมาก. (2544). *ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: SUNPRINTING.
- พลุ เตชะรินทร์. (2548). *การบริหารเชิงกลยุทธ์และการวัดผลงาน*. [Online] แหล่งที่มา <http://www.mmp4u.com/MD003/index.html>. [3 พฤษภาคม 2548]
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. (2545). *การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักสูตรการบริหารงาน: การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่*. กรุงเทพมหานคร: อาทิตย โพรดักส์ กรุ๊ป จำกัด.
- ประเวศ วะสี. (2544). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและปฏิรูปการศึกษาที่พาประเทศพ้นวิกฤต*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). *รายงานการวิจัยปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน(กพ.). (2545). *การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์*. [Online] แหล่งที่มา http://www.rbm.ocsc.go.th/frontend/system/system_mean.asp. [25 พฤษภาคม 2548]
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- _____. (2545). *รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ในวาระครบรอบ 3 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *รายงานสรุปการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ในวาระครบรอบ 4 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2546). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, รายงานการประชุมฝ่าย 5 กองกรรมาธิการ 2 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

◆ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ◆
โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ: กรณีศึกษา

- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). *การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2547). *วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาวุธ ศรีสุกรี. (2547). *การศึกษากการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาไทย ด้วยกระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking)*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน ภาพพิมพ์.
- Espito, K. A. (2004). *Massachusetts comprehensive assessment system (MCAS): Two districts' perspectives*. [Online]. Available from: <http://wwwlib.umi.com>. [2004, September 5]
- Patterson, J. G. (2003). *Benchmarking Basics*. Arizona: Crisp Publication.
- Kaplan, R. S. and Norton, D. P. (2000). *Strategy-Focused Organization*. Harvard Business Press.
- Kemmis & Mc Taggart. (1988). *The Action Research Planner*. (3rd ed.) Victoria: Deakin University Press.

ภาคผนวก
ตัวอย่างเครื่องมือการวิจัย

แบบการจัดทำรายละเอียดของตัวชี้วัดแต่ละตัว (Measurement Template)

รายการ	คำอธิบาย
1) ความหมายของตัวชี้วัด 2) วัตถุประสงค์ของตัวชี้วัด 3) สูตรในการคำนวณ 4) หน่วยที่วัด 5) ความถี่ในการเก็บข้อมูล และรายงาน 6) แหล่งของข้อมูล 7) ใครเป็นผู้ตั้งเป้า 8) ใครเป็นเจ้าของภาพ (รับผิดชอบในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนด) ใครเป็นผู้สนับสนุน 9) ข้อมูลพื้นฐาน(2547) 10) เป้าหมายปี (2548) 11) เป้าหมาย (2549)	อธิบายความหมายของแต่ละประเด็น

แบบการจัดทำรายละเอียดของแผนกลยุทธ์

Objectives (วัตถุประสงค์)	KPI (ตัวชี้วัด)	Target (เป้าหมายของตัวชี้วัด)	Strategic Initiatives (สิ่งที่ต้องทำเพิ่มเติมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้)

แบบการจัดทำแผนปฏิบัติการ

Strategic Initiatives	Action Plan (ขั้นตอนการปฏิบัติ)	Time Frame (กรอบระยะเวลา)	Responsible Unit (หน่วยที่รับผิดชอบ)	Budget (งบประมาณ)

แบบการกำหนดขอบเขตข้อมูลสัญญาณไฟจราจรเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของตัวชี้วัด

สัญญาณสี	ความหมาย
เขียว ●	ตัวชี้วัดบรรลุเป้าหมาย
เหลือง ○	ผลการดำเนินงานยังไม่บรรลุเป้าหมาย และควรมีการควบคุมหรือคอยระวัง เนื่องจากอาจมีความผิดปกติเกิดขึ้นได้
แดง ●	ผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมายและยังไม่มีแก้ไข ปรับปรุง
ขาว ○	ยังไม่มีกรเก็บข้อมูล

